

maatschappijwetenschappen

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft het College voor Examens (CvE) op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet CvE de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Examens.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

3 Vakspecifieke regel

Voor dit examen kunnen maximaal 73 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 1 Onderwijsvrijheid en onderwijskansen

1 **maximumscore 2**

Voorbeelden van een juist antwoord zijn (één van de volgende):

(De problematiek rond de scholen voldoet aan twee kenmerken die een probleem tot een politiek probleem maken:)

- De situatie van lange wachtlijsten voor sommige scholen in combinatie met de eenzijdige samenstelling van de overgebleven scholen wordt als **ongewenst verschijnsel**/bijeffect van onderwijsvrijheid beschouwd 1
- In Nijmegen wordt met de invoering van een centraal aanmeldsysteem een oplossing gezocht door (nieuw gemeentelijk) **overheidsbeleid** / omdat het een probleem is waarmee de (Nijmeegse) **overheid** zich bemoeit 1

of

- Er is sprake van **tegenstrijdige belangen** waarbij **overheidsbeleid** nodig is om het probleem op te lossen. Hier botst het belang van de zeggenschap/keuzevrijheid van de ouders met het belang van eerlijker onderwijskansen. De gemeente Nijmegen voert een aanmeldsysteem in om deze strijd op te lossen 2

of

- Er is sprake van met elkaar **botsende waarden**, namelijk de waarde van vrijheid van onderwijs en de waarde gelijkheid (van kansen). De **overheid** beslist welke waarde in welke mate voorrang krijgt: de gemeente Nijmegen voert een aanmeldsysteem in om hierin meer evenwicht te brengen 2

2 **maximumscore 2**

- Uitvoer/output 1
- Het besluit van de gemeente om een centraal aanmeldpunt in te voeren is genomen 1

Opmerking

Het antwoord conversie/omzetting/beleidsbepaling mag niet goed gerekend worden.

Vraag	Antwoord	Scores
3	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Het verschijnsel van de verzuiling 	1
	Voorbeeld van een goede uitleg:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Tijdens de verzuiling had iedere zuil op basis van levensbeschouwing haar eigen organisaties op alle terreinen van het maatschappelijk leven. Iedere zuil kende zo ook haar eigen scholen / katholieke kinderen zaten op katholieke scholen, kinderen van protestants-christelijke huize op protestants-christelijke scholen, liberalen of niet-religieuzen op openbare scholen 	1
4	maximumscore 3	
	<ul style="list-style-type: none"> • Bij gespreide verantwoordelijkheid zijn naast de overheid ook maatschappelijke organisaties verantwoordelijk voor de inrichting van de samenleving 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Enerzijds heeft de regering een zorgplicht voor het onderwijs (lid 1) / zorgt de overheid voor openbaar onderwijs (lid 3) / staan in de wet de kwaliteitseisen die de overheid stelt (lid 2 en 5) / verschaft de overheid voldoende financiële middelen (lid 7) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Anderzijds bepaalt het bijzonder onderwijs zelf hoe het onderwijs eruitziet (lid 5) / mag het bijzonder onderwijs zelf bepalen welke boeken en andere leermiddelen het gebruikt (lid 6) / mag het bijzonder onderwijs zelf bepalen welke onderwijzers lesgeven (lid 6) 	1
5	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Onderwijs moet voor iedereen beschikbaar zijn / openbaar onderwijs is voor iedereen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Voorbeelden van een juist ander kenmerk zijn (één van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> – Onderwijs behoort tot de zaken die van algemeen belang geacht worden, maar die moeilijk via de markt kunnen worden aangeboden. – Iedere burger draagt bij aan de bekostiging van het onderwijs via de belastingen / Onderwijs wordt merendeels betaald uit de algemene middelen. 	1
6	maximumscore 2	
	<p>Het is niet effectief/doelmatig dat het onderwijsbeleid beoogt scholen in een wijk te mengen, terwijl door het huisvestigingsbeleid de wijk verkleurt. Dat duidt op verkokering: het langs elkaar heen werken van verschillende overheidsdiensten / een gebrekkige coördinatie en eenheid van beleid.</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
7	<p>maximumscore 3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een vooroordeel is een opvatting die niet – of onvoldoende – op feiten berust, maar op enkele ervaringen / op ‘horen zeggen’ • Een vooroordeel drukt een verwachting uit die veelal negatief is • In het citaat staat dat er volgens de inspectie heel veel goede zwarte scholen zijn / dat uit onderzoek blijkt dat de instroompercentages van allochtone leerlingen in het hoger onderwijs spectaculair zijn gestegen / dat uit vergelijkend onderzoek blijkt dat de schoolprestaties van de allochtone leerling in Nederland in vergelijking met andere landen goed zijn (De opvatting dat ‘zwarte scholen slechte scholen zijn’, is dus onvoldoende feitelijk en een vooroordeel.) 	<p>1 1 1</p>
8	<p>maximumscore 3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Standpunt A: sociaaldemocratische stroming: meer gelijke kansen (gelijkheid) / actieve rol overheid / opkomen voor sociaal zwakkeren • Standpunt B: christendemocratische stroming: gespreide verantwoordelijkheid • Standpunt C: liberale stroming: individuele vrijheid / terughoudende overheid 	<p>1 1 1</p>
	<p><i>Opmerking</i> <i>Alleen aan een juiste stroming met een juist uitgangspunt, 1 scorepunt toekennen.</i></p>	
9	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • medewetgevende taak • controlerende taak 	<p>1 1</p>
10	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeelden van een juiste functie (twee van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> – commentaarfunctie/opiniefunctie: Vink geeft haar commentaar op de ongewenste effecten van de Nederlandse schoolsituatie, bijvoorbeeld wanneer zij stelt dat er minder moet worden gekeken naar segregatie op basis van etniciteit en meer naar segregatie op basis van sociaaleconomische achtergronden / dat er een overlap bestaat tussen sociaaleconomische achterstand en etnische afkomst / dat het ongewenst is voor een kennismaatschappij dat veel talenten onvoldoende worden opgeleid. – controlefunctie/waakhondfunctie: Door te stellen dat Nederland een van de meest gesegregeerde schoolsystemen van alle westerse landen heeft / dat er veel talent in Nederland (onder alle bevolkingsgroepen) miskend wordt, legt zij de vinger op een zere plek bij de beoordeling van het Nederlandse beleid. 	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

- onderzoeksfunctie:
Vink heeft het leerlingenbestand van Nederlandse scholen vergeleken met die van andere westerse landen op afkomst en op de verdeling van achterstandsleerlingen / Vink doet als onderwijsjournalist onderzoek naar de Nederlandse situatie en naar de effecten van beleid in landen als Engeland en de Verenigde Staten.

per juiste functie met een bijpassend voorbeeld uit de tekst 1

11 maximumscore 2

Twee van de volgende kenmerken met voorbeeld:

- De stichting probeert het overheidsbeleid te beïnvloeden.
“Verder lobbyen ze bij politici” (regel 9) / “Sondorp vertelt over het succes van het lobbywerk door ouders ... staan ze er nu een stuk meer voor open” (regels 38-43)
- De stichting vormt een intermediair tussen burgers en overheid.
“Bovendien zorgt de stichting ervoor dat ouders mee kunnen praten over spreidingsbeleid en over de manier waarop in een gemeente aan gemengde scholen wordt gewerkt.” (regels 26-30) / “Deze stichting zet zich ... en ondersteunt zo’n 100 ouderinitiatieven” (regels 20-24) / “... gemeenten ... staan ... er nu een stuk meer voor open” (regels 40-43)
- De stichting richt zich op één specifiek terrein.
“Deze stichting zet zich samen met ouders ervoor in om segregatie in het onderwijs tegen te gaan” (regels 20-23)

per juiste reden met bijpassend voorbeeld 1

12 maximumscore 4

- De eerste barrière is het erkend krijgen van problemen als politieke problemen 1
- De tekst spreekt van ouders uit het hele land die vanaf 1995 zich inzetten voor het mengen van scholen. De stichting ondersteunt 100 ouderinitiatieven 1
- De tweede barrière is het gehoor krijgen bij politieke partijen en bij de overheid. Deze moeten de politieke wens zo belangrijk vinden dat deze op de politieke agenda komt 1
- Het probleem van segregatie in het onderwijs is erkend als politiek probleem omdat het de aandacht heeft van de overheid. In de tekst wordt gesteld dat gemeenten er een stuk meer open voor staan om iets tegen onderwijssegregatie te doen / De startsubsidie van het ministerie is een belangrijke indicatie voor het nemen van de tweede barrière op landelijk niveau 1

Opgave 2 Crisis in krantenland?

13 maximumscore 3

- ‘Kaderkrant’: *de Volkskrant, NRC Handelsblad, Trouw, NRC.Next, het Financieele Dagblad, Nederlands Dagblad en Reformatorisch Dagblad*
- ‘Populaire massakrant’: *AD en de Telegraaf*

indien negen of acht juist ingedeeld	3
indien zeven of zes juist ingedeeld	2
indien vijf juist ingedeeld	1
indien minder dan vijf juist ingedeeld	0

14 maximumscore 2

- Bewering 1 is onjuist: de oplage van *NRC.Next* is gestegen 1
- Bewering 2 is onjuist: de oplage van *het Nederlands Dagblad* is gestegen 1

Opmerking

Alleen 1 scorepunt toekennen wanneer een juiste beoordeling gevolgd wordt door een juiste toelichting.

15 maximumscore 2

- Stap 1: een krant met een lagere oplage is minder aantrekkelijk voor adverteerders en leidt dus tot teruglopende advertentie-inkomsten (regels 17-18) 1
- Stap 2: door teruglopende advertentie-inkomsten en dalende inkomsten uit abonnementen / uit losse verkoop is er minder geld om te investeren in een goed journalistiek product: dunnere journalistieke producten / goedkopere varianten (regels 32-35) 1

(Een verminderde kwaliteit/aantrekkelijkheid van het product kan leiden tot minder lezers etc.)

16 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste redenen zijn (twee van de volgende):

- Burgers in een democratie dienen goed geïnformeerd te zijn over maatschappelijke en politieke problemen en de verschillende visies daarop, omdat ze pas dan in staat zijn om gefundeerde keuzes te maken.
- Massamedia bevorderen de communicatie en de uitwisseling van opinies. Als het publieke debat goed verloopt dan werkt dat verhelderend en kunnen mensen beter een keus maken.
- Door aandacht te geven aan de problemen van burgers in de samenleving, brengen de media deze problemen onder de aandacht

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

- van de politieke vertegenwoordigers en het bestuur. De politiek kan dan de aandacht richten op die zaken die om politiek handelen vragen.
- Goede informatie over andere groepen of minderheden kan bijdragen aan begrip en wederzijdse verdraagzaamheid, voorwaarden voor een democratische samenleving.
 - Door het signaleren van tekortkomingen in beleid en fouten van bestuurders, dragen de media ertoe bij dat gekozenen (bestuurders) verantwoording afleggen tegenover hun kiezers (burgers).

per juiste reden

1

17 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist argument voor het steunen van de pers:

- Het behouden van de pluriformiteit in de pers (gegeven de maatschappelijke functies daarvan). / Als er geen steun is voor kleinere kranten (of opiniebladen) verdwijnen belangrijke opinies uit het informatieaanbod.

Voorbeelden van juiste argumenten tegen het steunen van de pers (één van de volgende):

- Steun kan leiden tot concurrentievervalsing en aantasting van het marktprincipe. / Er is blijkaar onvoldoende vraag naar.
- Steun kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de media ten opzichte van de overheid.

per juist argument

1

18 maximumscore 2

De commerciële omroepen (waaronder RTL) krijgen geen overheidssubsidie. Ze zijn veel afhankelijker van reclameopbrengsten. In een economische crisis hebben adverteerders minder geld voor reclame. (Voor de publieke omroep, waarbinnen de NOS opereert, is de rijksbijdrage uit de algemene middelen een belangrijke bron van inkomsten; daarom zal deze minder direct kwetsbaar zijn – hoewel een bezuinigende overheid ook de rijksbijdrage aan de publieke omroep niet ongemoeid zal laten).

19 maximumscore 2

- Het controleren van bronnen / het gebruikmaken van meerdere informatiebronnen / het checken van de gevonden feiten
- Het onderzoeken van meerdere kanten van de zaak / toepassen van hoor en wederhoor

1

1

Vraag	Antwoord	Scores
20	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> Selectieve perceptie: Mensen stellen zich open voor informatie die in hun referentiekader past, wat aansluit bij hun al gevormde mening/voorkeur / normen en waarden of bij hun al aanwezige kennis/ervaring en sluiten zich af voor wat daar niet in past 	1 1
21	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeelden van juiste gevolgen zijn (twee van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> Een te grote aandacht voor amusement: "... dat men te gemakkelijk is meegegaan in de rage van entertainment, sensatie" (regels 27-29) / "... ingewisseld voor kopieergedrag van weetjes die meer met roddels dan met nieuws te maken hebben." (regels 32-35) Er ontstaan hypes (dat wil zeggen, nieuws dat zichzelf versterkt zonder dat zich nieuwe feiten voordoen): "De stiekeme zoen van Wesley ... wordt massaal door de media rondgepompt" (regels 36-38) Verschraling van het aanbod: "... staat ver af van de verantwoordelijke rol die de media in een democratische samenleving moeten spelen." (regels 40-42) <p>per juist gevolg met bijpassend citaat</p>	1 1

Opgave 3 Nederland tegen terrorisme

22	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeelden van schade op immaterieel vlak (twee van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> inperking privacy door veiligheidsmaatregelen morele verontwaardiging aantasting rechtsgevoel het ontstaan van negatieve beeldvorming over bepaalde groepen mensen het verlies aan vertrouwen in mensen en/of de samenleving als geheel hinder of ongemak op bepaalde plekken (op vliegvelden of stations) <p>per juist voorbeeld</p>	1
23	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> De media zijn in het algemeen erop uit om het marktaandeel te vergroten / de concurrentiepositie te verstevigen / Kranten en commerciële omroepen willen hun winstgevendheid versterken Deze marktgerichtheid houdt in dat met het aanbod rekening gehouden wordt met de interesses of behoeften van het publiek. Berichtgeving over terrorisme en criminaliteit blijkt lezers of kijkers te trekken / Een sensationeel onderwerp als terrorisme voldoet aan nieuwscriteria als sensatie/drama/emotie / gevolgen voor een grote groep en trekt daarmee extra lezers of kijkers 	1 1

Vraag	Antwoord	Scores
24	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeeld van een juiste verklaring: De publieke opinie wordt gevoed door de media. We spreken van een mediaframe, als een onderwerp door de media steeds op dezelfde manier wordt ingekleurd. Als door de berichtgeving in de media terrorismedreiging telkens in verband wordt gebracht met moslimterrorisme, zullen mensen terrorisme interpreteren als moslimterrorisme.</p>	
25	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Volgens het legaliteitsbeginsel kan men alleen veroordeeld worden voor gedrag dat strafbaar is gesteld (door nieuwe wetgeving kunnen verdachten ook voor samenspanning en werving door de rechter veroordeeld worden) 1 (De hoofdgedachte van de rechtsstaat is de bescherming van burgers tegenover willekeurig overheidsoptreden.) • Wetten beschermen burgers tegen willekeur van de overheid doordat in wetten is vastgelegd wanneer (en hoe) de overheid mag optreden / wetten stellen grenzen aan de macht van de overheid 1 	
26	<p>maximumscore 2</p> <p>Twee van de volgende bijzondere opsporingsbevoegdheden:</p> <ul style="list-style-type: none"> – de stelselmatige observatie – het stelselmatig inwinnen van informatie – het opnemen van vertrouwelijke communicatie met technische hulpmiddelen – het onderzoek van telecommunicatie – pseudo-koop of pseudo-dienstverlening <p>per juiste opsporingsbevoegdheid 1</p>	
27	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Op grond van een objectief/redelijk vermoeden van het begaan hebben van een strafbaar feit 1 • Het begrip verdachte is verruimd om het nu ook mogelijk te maken (bijzondere) opsporingsmethoden in te zetten: wanneer het personen of groepen betreft die terroristische misdrijven voorbereiden / wanneer het personen betreft die afspreken om terroristische misdrijven te willen plegen / op grond van min of meer vage vermoedens dat personen wellicht overwegen een terroristisch misdrijf te begaan 1 	

Vraag	Antwoord	Scores
28	maximumscore 2 Voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> Aan de ene kant dient de staat de veiligheid van burgers te handhaven / de burger te beschermen tegen aanslagen (bescherming door de overheid), aan de andere kant dient de burger door wettelijke regels beschermd te worden tegen machtsmisbruik / tegen willekeurig optreden door de overheid (rechtsbescherming tegen de overheid) Opsporings- en inlichtingendiensten moeten voldoende middelen hebben om in een vroeg stadium mogelijke terroristen op het spoor te komen en aanslagen te voorkomen. Het stelselmatig afluisteren en volgen van (nog niet verdachte) personen zijn daarvoor efficiënte middelen (rechtshandhaving). Maar politie- en inlichtingendiensten dringen hiermee ingrijpend door in de persoonlijke levenssfeer van de burger (rechtsbescherming) 	1 1
29	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> Etiketteringtheorie / Labelingtheorie / Stigmatiseringtheorie Oorzaken van crimineel gedrag moeten gezocht worden in reacties van de maatschappij en in overheidsbeleid. Hier zouden de leden van de groep waarop het terrorismebeleid zich zou richten (in casu moslims) het stempel van potentiële terroristen opgedrukt krijgen en door gevoelde achterstelling zich in overeenstemming met de verwachting gaan gedragen (selffulfilling prophecy). (Het gevolg is een radicalisering, terwijl de bedoeling van het beleid juist is om het aantal radicalen te verminderen) 	1 1
30	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> De bindingstheorie: deze theorie stelt dat mensen weerhouden worden van crimineel gedrag door het hebben van bindingen Als mensen een baan hebben of een partner, willen ze die bindingen niet op het spel zetten/verliezen door crimineel gedrag: mensen gaan zich 'maatschappelijk gedragen' door bindingen 	1 1
31	maximumscore 3	
	<ul style="list-style-type: none"> De officier van justitie / Het Openbaar Ministerie Voorbeelden van juiste andere taken binnen de opsporings- of vervolgingstaak (twee van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> de verantwoordelijkheid voor het rechtmatig handelen van politie / het beslissen over inzetten dwangmiddelen (zoals huiszoeking, in verzekeringstelling) / het toestemming vragen hiervoor aan de rechter / het leiding geven aan het opsporingsonderzoek het doen verzamelen van voldoende bewijsmateriaal de verantwoordelijkheid dat geen bewijsmateriaal dat wijst op de onschuld van de verdachte verdwijnt het uiteindelijk beslissen over al dan niet vervolgen / seponeren beslissen om een transactie aan te bieden 	1 2

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

32 maximumscore 2

Strafbaarheid van gedrag hangt af van de volgende voorwaarden (twee van de volgende):

- Het gedrag moet in strijd zijn met het recht. (Dat is niet het geval als er sprake is van een rechtvaardigheidsgrond (dan volgt ontslag van rechtsvervolging) bijvoorbeeld bij noodweer/overmacht.)
- Het feit moet aan de schuld van de dader te wijten zijn. (Dat is niet het geval als hij een beroep kan doen op schulduitsluitingsgronden. Ook dan volgt ontslag van rechtsvervolging bijvoorbeeld ontoerekenbaarheid/ontoerekeningsvatbaarheid/noodweerexces.)
- Het moet ook werkelijk om een menselijke gedraging gaan. (Dus een voornemen of een voorkeur of het hebben van een bepaalde huidskleur is geen gedrag.)

per juiste voorwaarde 1

33 maximumscore 2

- regels 142-144: “Men beseft daar nu langzamerhand ook dat je terrorisme alleen kunt overwinnen via een gemeenschap” 1
- regels 149-154: “Als terrorisme mede voortvloeit uit een gevoel van onrechtvaardigheid, dan moet je ook iets doen aan de onrechtvaardigheid (waaraan die kleine groep extremisten zijn hele verhaal ophangt)” 1

Opmerking

Het citaat uit de regels 135-137: “dat men niet langer vermijdt om over de grondoorzaken van terrorisme te spreken”, mag goed gerekend worden.

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste tien kandidaten per school in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 3 juni naar Cito.

6 Bronvermeldingen

- tekst 1 naar: Derk Walters, NRC Handelsblad, 4 april 2009
- tekst 2 naar: K. Heij & W. Visser, De Grondwet in eenvoudig Nederlands, 2007, p. 61
- tekst 3 naar: fragmenten uit het overleg van de vaste Tweede Kamercommissie voor OC&W, 20 januari en 10 februari 2010
- tekst 4 naar: Anja Vink, NRC Handelsblad, 16 januari 2010
- tekst 5 naar: Sectorbestuur Onderwijsarbeidsmarkt, 10 juni 2009
<http://www.onderwijsarbeidsmarkt.nl/publicaties/2009/ouderinitiatieven-zijn-een-belangrijk-middel-om-scholen-mooier-te-kleuren/?type=98>
- tabel 1 en
grafiek 1 naar: CBS, Cebuco
<http://www.hoi-online.nl>
- tekst 6 naar: Trouw, 22 juni 2009
http://www.trouw.nl/nieuws/nederland/article2793691.ece/_rsquo_Er_zit_nauwelijks_nog_vet_op_rsquo_.html
- tekst 7 naar: www.commissie-brinkman.nl/rapport/de-volgende-editie/
- tekst 8 naar: Jan van Groesen namens de Stichting Media-ombudsman Nederland, de Volkskrant, 28 september 2009
- tekst 9 naar: Hans van Scharen, Crimelink, 16 juni 2008 en Knack, april 2010